

De Fuggerei

De Fuggerei werd in 1521 door Jakob Fugger de Rijke gesticht als woonwijk voor behoeftige burgers van Augsburg. De jaarlijkse (kale) huur voor een woning bedraagt nog steeds de tegenwaarde van een 'Rijnse Gulden' (momenteel 0,88 euro) en dagelijks drie gebeden voor de oprichter en de familie Fugger. In de 140 woningen van de 67 huizen leven momenteel 150 mensen. De meest prominente bewoner van de Fuggerei was meester-metselaar Franz Mozart, de overgrootvader van de componist Wolfgang Amadeus Mozart.

Vandaag is de Fuggerei de oudste sociale woonwijk van de wereld. Niet alleen de leeftijd is uniek, maar ook de continuïteit van de Fuggerei: nog steeds wordt deze sociale woonwijk uitsluitend gefinancierd uit middelen van de Fuggerstichting. Ook het concept is tot op de dag van vandaag voorbeeldig. De Fuggerei is niet alleen nog altijd een voorbeeld op architectonisch gebied. Wat 500 geleden jaar geleden baanbrekend was: Jakob Fugger maakte van de bewoners geen aalmoesontvangers, maar bood hen hulp om zichzelf te kunnen helpen. Daarmee was de stichter nog veel verder gegaan dan de eisen van de reformator Martin Luther en latere katholieke sociale hervormers.

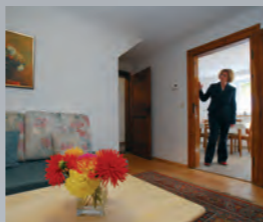
De Fuggerei – een ensemble met acht stegen en zeven poorten – is een 'stad in de stad' met een eigen kerk, met 'stadsmuren' en 'stadspoorten'. De borden met inschrift boven drie van de poorten en de stenen leliewapens herinneren aan de oprichterfamilie. Heel belangrijke locaties zijn het Fuggereimuseum (ingang Mittlere Gasse 14 – aan de gevel van dit huis is een gedenkplaat aangebracht voor de overgrootvader van Wolfgang Amadeus Mozart), de Markuskerk aan het 'Markusplätzle' en de Höchstetter-erker aan het administratiegebouw aan de Jakoberstraße. In de modelwoning aan de Ochsengasse 51 ziet men hoe de Fuggereibewoners van nu leven. In de wereldoorlogsbunker die in de zomer van 2008 werd geopend, wordt in een documentatie getoond hoe de Fuggerei tijdens de Tweede Wereldoorlog verwoest en later weer opgebouwd werd. Opschriften aan de gevels vertellen over de huidige of vroegere functies van de gebouwen en over interessante details. In het park van de Fuggerei staat een monument voor de stichter Jakob Fugger.

Fuggerei-shop
(Fuggerei-'Lädle',
binnen- en buitencafé),
Ochsengasse 46

Modelwoning,
Ochsengasse 51

Fuggereimuseum,
Mittlere Gasse 13 en 14

Wereldoorlogsbunker,
tentoonstelling over de
verwoesting en wederopbouw
van de Fuggerei, toegang
via het park

Ingang naar de Fuggerei,
Jakoberstraße

Beleven en genieten

Fuggereimuseum

Het Fuggereimuseum toont aan de hand van drie vertrekken in het laatste, nog in oorspronkelijke staat behouden gebleven huis van de Fuggerei hoe men hier vroeger woonde. Het in 2006 nieuw geopende, moderne, didactische gedeelte van het Fuggereimuseum documenteert met een museumfilm, met tekst- en fotoborden en met tentoonstellingsstukken de geschiedenis van de Fuggerei en de Fuggerei (dagelijks tijdens de openingstijden van de Fuggerei).

Modelwoning

De onbewoonde, volledig gemeubileerde woning aan de Ochsengasse 51 geeft inzicht in de woonstandaard van de huidige Fuggereibewoners. Via een televisietoestel wordt een documentaire getoond over de geschiedenis van de Fuggerei.

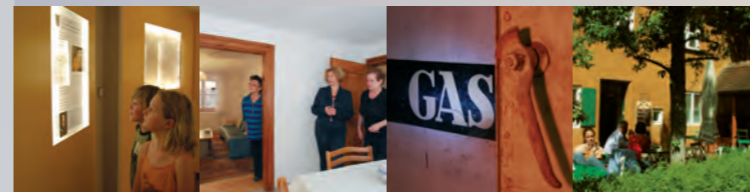
Wereldoorlogsbunker

De vaste tentoonstelling 'De Fuggerei tijdens de Tweede Wereldoorlog – verwoesting en wederopbouw' die in 2008 werd ingericht in de kort na het begin van de oorlog gebouwde schuilkelder van de Fuggerei, wordt inzicht gegeven in het lot van de sociale woonwijk en haar bewoners in de tijd van het nationaal-socialisme en tijdens de wederopbouw. Teksten en foto's, film en geluid evenals tentoonstellingsstukken documenteren de luchtaanvallen op Augsburg tijdens de Tweede Wereldoorlog en de wederopbouw van de Fuggerei en de stad Augsburg (dagelijks toegankelijk gedurende de openingstijden van de Fuggerei).

Museumshop en gastronomie

Heel uniek is het 'Fuggerei-Lädle' (Ochsengasse 46) in de Fuggerei van Augsburg. De museumshop biedt 'Fugger van A-Z': boeken, souvenirs en zoete lekkernijen met het Fuggerwapen. In het 'Fugger-Lädle' kan men ook genieten van kleine snacks, koffie, gebak en Fuggerart. Bij mooi weer is het bovendien heerlijk toeven in het idyllische buitencafé.

De Fuggerei-Stube (Jakoberstraße 26) direct naast de hoofdingang van de Fuggerei is een traditioneel restaurant met een uitstekende regionale keuken. Bovendien serveert de 'Fugerei-Stube' haar gerechten van juni tot oktober ook buiten, op het romantische 'Markusplätzle' van de Fuggerei.

Aanvullende informatie

Openingstijden

Dagelijks: april – september 8 – 20 uur
oktober – maart 9 – 18 uur

Prijzen

Volwassenen4 €
Kinderen (8 – 18 jaar)2 €

Reductie (groepen vanaf 10 volwassenen,
senioren, studenten, gehandicapten)3 €
Gezinskaart (2 volwassenen,
max. 4 kinderen tot 18 jaar)8 €
Schoolklassen (tot 30 leerlingen)
en twee leerkrachten:15 €
Jaarabonnement10 €
Jaarabonnement voor Augsburgers5 €

Aankomst per trein

Bij aankomst met de regionale treinen van de Deutsche Bahn **Regio Bayerisch-Schwaben** en het Beieren-ticket (28 € voor max. 5 personen) is voor kinderen tot 18 jaar de toegang tot de Fuggerei gratis (schoolklassen met Beieren-ticket: prijs 10 €).

Fugger-website

Op www.fugger.de krijgt u informatie over de Fuggerei, de oprichtersfamilie Fugger en verdere bezienswaardigheden en evenementen over het thema Fugger. De internetpagina is beschikbaar in het Duits, Engels, Italiaans, Frans, Spaans, Nederlands, Tsjechisch, Russisch, Zweeds, Japans en Chinees.

Fürstlich und Gräfllich Fuggersche Stiftungs-Administration
Fuggerei 56 · 86152 Augsburg
Telefoon 08 21/31 98 81-14 · Telefax 08 21/31 98 81-12
www.fugger.de · info@fugger.de

De Fuggerei

De oudste
sociale woonwijk
van de wereld

Bezienswaardigheden

1 Senioraatsgebouw

Bij de wederopbouw – vanaf 1950 – werden hier restanten van de in de oorlog verwoeste patriciërshuizen – zoals de Höchstetter-erker of de gotische Leonhardskapel – in het gebouw geïntegreerd. Hier vergadert het 'senioraat' dat bestaat uit vertegenwoordigers van de drie takken van de familie Fugger. De sociale woonwijk wordt tot op de dag van vandaag geleid door het senioraat.

2 Administratie

Het administratiegebouw aan het 'Markusplätzle' is in zijn huidige vorm pas ontstaan na de verwoestingen in de Tweede Wereldoorlog. Hier werkt de 'vorstelijke en grafelijke Fuggerse stichtingsadministratie' – die naast deze sociale woonwijk nog acht andere Fugger-stichtingen beheert.

3 St. Markuskerk

In de periode van 1581/82 lieten Markus en Philipp Eduard Fugger de kleine St. Markuskerk bouwen. Sindsdien is het gebouw meerdere malen veranderd. Na de verwoestingen van de Tweede Wereldoorlog moest de kerk opnieuw worden opgebouwd. Bezienswaardig: het epitaaf van Ulrich Fugger, een vleugelaltaar van 1550, de renaissance doopvont en het altaarblad met de kruisiging van Christus (bezichtiging tot 18 uur).

4 School en kostershuis

In het huis met nummer 35 aan de Herrengasse bevinden zich nu de sacristie en de woning van de Fuggerei-geestelijke. Vroeger fungeerde het huis als school en als woning voor de koster van de Markuskerk – die tevens leraar was in de Fuggerei. De school van de sociale woonwijk werd opgericht in het midden van 17de eeuw.

5 Houten huis

Op de nummers 40, 41 en 42 aan de Herrengasse bevond zich vroeger het 'houten huis', waar men door middel van 'houtkuren' de syfilis bestreed. Hiervoor gebruikte men extracten van het Zuid-Amerikaanse guajakhout dat ook door de Fugger-firma werd aangekocht en door haar zelfs aan keizer Maximiliaan I en kardinaal Mattheus Lang werd geleverd.

6 Bron

De gietijzeren 'schaalfontein' staat op het hoofdkruispunt van de Fuggerei. Op deze plek werd al in 1599 een houten bron gebouwd als eerste wateraansluiting van de sociale woonwijk. De stad heeft de put/bron gratis laten aanleggen. In 1744 werd de houten put vervangen door een stenen put. De afwatering van de Fuggerei liep door open goten en zinkputten.

7 Ochsengasse

De Ochsengasse is ontstaan als eerste uitbreiding van de Fuggerei. Aan het einde van de straat staat het 'Ochsantor', met de nachtpoort, na 22 uur de enige toegang tot de sociale woonwijk. Een nachtwacht laat hier na 'het sluiten van de poort' thuiskerende bewoners binnen: daarvoor krijgt hij dan een kleinigheid. Buiten aan de poort ziet men de inscriptie en het wapen van de oprichtersfamilie.

8 Woonhuis van Franz Mozart

Sinds 1681 woonde aan de Mittlere Gasse op nummer 14 het gezin van Franz Mozart (op de bovenverdieping). De gedenkplaat op de gevel herinnert hieraan. De overgrootvader van de componist Wolfgang Amadeus Mozart woonde vanaf 1681 in de Fuggerei. Hier stierf hij in april 1694. In het huis op nummer 14 bevindt zich de ingang naar het Fuggereimuseum.

9 Huisnummer 13

Het huis op nummer 13 aan de Mittlere Gasse herbergt een deel van het Fuggereimuseum. De woning op de begane grond is de enige die nog grotendeels in de oorspronkelijke toestand behouden is gebleven. Bij een bezoek aan dit huis (museumingang bij huisnummer 14) kunt u nog de keuken, het woon- en het slaapvertrek met historische inrichting bezichtigen.

10 Ziekenafdeling

Voor functionarissen en bedienden van de Fuggers werd rond 1520 de ziekenafdeling opgericht die tot in de 17de eeuw in gebruik is geweest. Huis nummer 1 bood ruimte voor maximaal zes zieken en beschikte over een eigen kleine bibliotheek. Door de aangrenzende 'Saugasse' stroomde een Lech-kanaal. Het water daarvan was onmisbaar voor de verzorging van de zieken.

11 Ochsengasse 52

Op de bovenverdieping van de toren woonde het eerste slachtoffer van de heksenwaan in Augsburg. Dorothea Braun – ze was verzorgster op de ziekenafdeling van de Fuggerei – werd door haar eigen, elf jaar oude dochter beschuldigd van hekserij. Na 'zware marteling' 'bekende' de 48-jarige Dorothea Braun. Op 25 september 1625 werd ze door een rechtbank van de Rijksstad Augsburg veroordeeld en nog op dezelfde dag onthoofd en verbrand.

12 Monument voor Jakob Fugger

De bronzen buste van Jakob Fugger (1459 – 1525) in het park van de Fuggerei werd in 2007 gegoten naar de gipsbuste die werd gemaakt door de beeldhouwer Hans Ladner. Dat was de mal voor een marmeren buste die in 1967 niet ver van Regensburg werd opgesteld in het Walhalla, de door de Beierse koning Ludwig I van 1830 tot 1842 gebouwde 'wijtempel voor alle Duitssprekende beroemdheden'.

Fuggerei-details

A Gedenkplaten voor de oprichters

De platen boven de drie toegangspoorten naar de Fuggerei herinneren aan de oprichtersfamilie. Jakob Fugger stichtte de sociale woonwijk in 1521 ook namens zijn reeds overleden broers Ulrich (Udalrich) en Georg 'tot heil van hun stad en uit dankbaarheid voor de van God ontvangen goederen, uit devotie en grootmoedige vrijgevigheid'.

B Zonnewijzer

Sinds de wederopbouw na de verwoestingen van de Tweede Wereldoorlog siert het ook voor de Fuggers geldende koopmansdevies 'Besteed uw tijd nuttig' de zonnewijzer aan de zuidgevel van de Markuskerk. Rond 1707 bevonden zich hier nog een schildering met de schutspatroon van de kerk en een zonnewijzer. In de 20ste eeuw waren beide verdwenen.

C Pompputten

De Fuggerei-bewoners haalden vers water aan pompen die op verschillende plaatsen in de sociale woonwijk beschikbaar waren. Vanaf 1715 had de Fuggerei ook een putmeester die verantwoordelijk was voor de inrichting, het onderhoud en de reiniging van de waterleidingen, de putten en het langs de Fuggerei stromende, kleine Lech-kanaal.

D Leliewapen

Twee stenen leliewapen aan de poortboog in de Herrengasse herinneren aan de oprichtersfamilie. Het leliewapen werd de Fuggers in 1473 verleend uit dankbaarheid omdat zij keizer Frederik III en zijn zoon Maximiliaan I voor diens bruidwerving van stoffen hadden voorzien. Sindsdien noemden Fugger en zijn broers zich 'Fugger van de Lelie'.

E Huisnummers

De gotische cijfers uit het jaar 1519 aan de doorgenummerde huizen in deze sociale woonwijk waren vermoedelijk de eerste huisnummers in Augsburg. Toen werden de eerste 52 huizen genummerd. De gotische huisnummers zijn helaas niet meer compleet behouden gebleven. Sinds 1973 bestaat de Fuggerei uit 67 huizen.

F Deuren

Alle woningen van de Fuggerei hebben een eigen huisdeur. Zo hebben de bewoners het zekere gevoel, in hun eigen huis te wonen en 'heer des huizes' te zijn. Daarmee verbonden is de bescherming tegen zichtbare armoede. Huisdeuren en bovendorpels hebben de meest uiteenlopende vormen. Hieraan kan men zien dat ooit deuren werden gebruikt uit eerder afgebroken, oude huizen.

G Heiligenfiguren

Van de aartsengel Michael op de hoek van het huis aan het 'Markusplätzle' tot aan het madonnabeeld boven de huisingang vindt men in de Fuggerei allerlei interpretaties van Maria, van engelen en van heiligen. Zij geven aan dat de bewoners katholiek zijn. Deel van de 'huur' zijn namelijk de drie dagelijkse gebeden voor de stichters, waaronder ook het alleen bij de katholieken gebruikelijke 'Ave Maria'.

H Schellenkoorden

De schellenkoorden aan de huisingangen van de Fuggerei werden, naar men zegt, grotendeels individueel uitgevoerd om te waarborgen dat de bewoners 's nachts bij onverlichte stegen op de tast de goede ingang konden vinden. Nu zijn deze steegjes 's nachts allemaal verlicht: de Fuggerei beschikt nog over de laatste gasverlichting in Augsburg.

I Schoorstenen

Het dakenlandschap van de Fuggerei bestaat uit meer dan honderd deels totaal verschillend gevormde schoorstenen. Dit zijn de zogenaamde 'Russische schoorstenen' die aan het begin van de 19de eeuw in de plaats kwamen van de oorspronkelijke schoorstenen. Elke woning heeft een eigen schoorsteen. Vroeger werd met hout gestookt, maar nu zijn de woningen uitgerust met gastermen.

J Trapgevels

Ondanks het feit dat de Fuggerei werd gesticht als rijtjeshuis-woonwijk voor behoeftige Augsburgers, heeft men bij de bouw niet alleen gekeken naar pure functionaliteit, maar ook waarde gehecht aan een fraaie vormgeving. Bouwmeester Thomas Krebs heeft de smalle zijden van de huizenrijen versierd met de voor de gotische architectuur zo karakteristieke trapgevels.

